

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herontwikkeling Kazernekwartier Venlo

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

3 november 2011 / rapportnummer 2456-123

1. Oordeel over het MER

De gemeente Venlo heeft het voornemen om het Kazernekwartier in Blerick te herontwikkelen. In het gebied zijn onder meer een multifunctioneel centrum met VVV-voetbalstadion, de vestiging van ROC Gilde Opleidingen en Holland Casino gepland. Voor het gebied wordt een bestemmingsplan opgesteld. Voor de goedkeuring van dit plan wordt de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen omdat jaarlijks meer dan 500.000 bezoekers¹ worden verwacht.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (verder: 'de Commissie')² signaleert bij toetsing een (aantal) tekortkoming(en), die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De Commissie adviseert een **aanvulling op het MER** op te stellen voordat het besluit wordt genomen en ook de samenvatting van het MER op deze punten aan te vullen.

De volgende zaken ontbreken in het MER en de achterliggende rapportages:

- De onderbouwing van behoefte aan en haalbaarheid van met name het Multifunctioneel centrum (MFC)/ voetbalstadion;
- Een uitgewerkte referentiesituatie waarmee milieueffecten vergeleken kunnen worden;
- Inzicht in duur en fasering van aanleg en de tijdelijke milieueffecten die met de ontwikkeling gepaard gaan;
- Inzicht in de tijdstippen waarop, het aantal keren per jaar en de mate waarin er geluidshinder kan plaatsvinden alsmede de aantallen geluidgehinderden, de mitigerende maatregelen die mogelijk zijn en de effecten van deze maatregelen;
- Voldoende gegevens met betrekking tot de externe veiligheid na planontwikkeling om het verantwoordingsbesluit te kunnen onderbouwen;
- Voldoende inzicht in de mogelijke knelpunten die in de verkeersafwikkeling kunnen gaan optreden als gevolg van het voornemen;
- Inzicht in hoeverre toepassing van warmte-koude-opslag (WKO) mogelijk is en gecombineerd kan worden met (sanering van) mogelijk aanwezige bodemverontreiniging, alsmede inzicht in de te verwachten CO₂-emissiereductie door toepassing van WKO.
- Inzicht in de aanwezige archeologische waarden in het te bebouwen deel van het plangebied, met name gezien de mogelijke aanwezigheid van zeer hoge archeologische waarden.

Uit het MER (met name de achtergrondrapporten) lijkt aannemelijk dat omvang en karakter van de ontwikkelingen zullen leiden tot verandering van het woon- en leefklimaat in de omliggende wijken. Met name op het gebied van geluid, verkeer en parkeren zijn mogelijk maatregelen nodig. De informatie in MER en achterliggende rapporten moet hier meer duidelijkheid over verschaffen. Deze informatie is op dit moment onvoldoende om afwegingen en keuzes op te baseren.

¹ De m.e.r.-plicht geldt bij recreatieve en toeristische voorzieningen die jaarlijks meer dan 500.000 bezoekers trekken.

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Algemeen

Nut en noodzaak, bezoekersaantallen

In het advies over reikwijdte en detailniveau van het MER³ heeft de Commissie aangegeven dat het MER een onderbouwing moet bevatten van de behoefte en haalbaarheid van met name het MFC/voetbalstadion en een onderbouwing van de bezoekersaantallen uitgesplitst naar de diverse planonderdelen en naar de diverse perioden van de week, inclusief de te verwachten bandbreedtes en onzekerheden. Dit is belangrijk omdat het gaat om een grote ontwikkeling met aanzienlijke milieugevolgen.⁴

In het MER (pp. 13 e.v.) wordt aangegeven dat de gemeente met de ontwikkeling van het Kazernekwartier de bevolkingskrimp wil keren. Er wordt niet ingegaan op behoefte aan en haalbaarheid van de verschillende programma-onderdelen, bijvoorbeeld in relatie tot soortgelijke ontwikkelingen en bestaande voorzieningen in de omgeving.

De verwachte bezoekersaantallen zijn alleen beschreven in de bijlage Verkeerseffecten⁵. Er zijn geen verschillende scenario's met betrekking tot de bezoekersaantallen doorgerekend (bijvoorbeeld een scenario met veel evenementen / hoge bezetting en één met weinig evenementen / lage bezetting). Hierdoor is er geen inzicht in de maximale bezoekersaantallen en de bijbehorende effecten op het woon- en leefmilieu. Evenmin is duidelijk of er onzekerheden zijn die nopen tot het formuleren van 'maatregelen achter de hand' (maatregelen die kunnen worden ingezet wanneer grotere milieueffecten optreden dan is ingeschat).

Bij de tabel met bezoekersaantallen (bijlage 2/2 van de bijlage Verkeerseffecten) plaatst de Commissie overigens vraagtekens. Zo wordt voor het Casino een aanwezigheidspercentage verwacht van 80% op een weekenddag en 20% op een weekend-avond. Dit lijkt onwaarschijnlijk. Ook komen de cijfers in deze bijlage niet overeen met de bezoekersaantallen die zijn gebruikt bij de berekeningen voor externe veiligheid. In het rapport 'Inventarisatie Externe Veiligheid'⁶ is op p. 14 uitgegaan dat 50% van de evenementen in het weekend overdag plaatsvindt en 50 % in het weekend 's avonds. In de bijlage Verkeerseffecten is ervan uitgegaan dat er uitsluitend in het weekend 's avonds evenementen⁷ plaatsvinden. Niet duidelijk is of er ook evenementen kunnen plaatsvinden door de week (overdag of 's avonds), wat voor bezoekersaantallen dan verwacht kunnen worden en wat dit dan betekent voor met name de effecten op verkeer en geluid.

³ Commissie voor de m.e.r.: Kazernekwartier Venlo, Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport, 1 oktober 2010 / rapportnummer 2456-42.

⁴ In diverse zienswijzen wordt (in verschillende bewoordingen) naar deze onderbouwing gevraagd.

⁵ MER Kazerneterrein Blerick, definitieve notitie verkeerseffecten, Goudappel Coffeng, 25 mei 2011.

⁶ Inventarisatie Externe veiligheid voormalig kazerneterrein Venlo, projectnr. 184733, revisie 01, 21 juni 2011.

⁷ Bijvoorbeeld voetbalwedstrijden.

Referentiesituatie en alternatieven

In de verantwoording van de relatie MER – bestemmingsplan staat dat er een referentiesituatie, een voorkeursalternatief en een variant (knip Venrayseweg) op het voorkeursalternatief in het MER is ontwikkeld. In het MER ontbreekt echter een uitgewerkte referentiesituatie inclusief de autonome ontwikkeling voor het totale plangebied. Alleen bij verkeer is de autonome ontwikkeling voldoende beschreven. Dit maakt het niet mogelijk de effecten van het plan te vergelijken met de effecten in de autonome situatie. Evenmin zijn de effecten op het woon- en leefmilieu (met name geluid) systematisch vergeleken met de huidige situatie. Hierdoor is voor omwonenden niet inzichtelijk welke effecten er kunnen plaatsvinden.

De Commissie adviseert in de aanvulling door middel van een 'worst case'- en een meest waarschijnlijk scenario de bandbreedte in bezoekersaantallen voor verschillende momenten in de week inzichtelijk te maken.

Tevens adviseert zij een referentiesituatie inclusief autonome ontwikkelingen uit te werken voor de aspecten geluid en verkeer en de effecten van de mogelijke bandbreedte aan bezoekersaantallen te vergelijken met deze referentiesituatie.

2.2 Tijdelijke milieueffecten

In het MER wordt ingegaan op de uitvoering in fase 1 en fase 2. Dit is echter niet uitgewerkt naar de mate waarin bepaalde programma-onderdelen al in gebruik (kunnen) zijn, terwijl andere nog niet af zijn. Hierdoor is niet duidelijk welke tijdelijke (hinder)situaties kunnen optreden. Ook is niet ingegaan op de duur en mate van hinder door aanleg en ontwikkeling (bijvoorbeeld heiwerkzaamheden).

De Commissie adviseert in de aanvulling in te gaan op:

- de te verwachten duur van de ontwikkeling van het gebied;
- de uitvoering van fase 2 terwijl fase 1 al in gebruik is en hinder die hierbij kan optreden;
- de milieueffecten (met name geluid) die de bouw- en aanlegwerkzaamheden kunnen veroorzaken.

Ook adviseert de Commissie in te gaan op de samenhang van het programma, de (milieu)consequenties indien bepaalde programmadelen niet of later dan andere gerealiseerd worden en (tijdelijke) situaties die hierdoor kunnen ontstaan.⁸

2.3 Geluid

In het MER zijn de geluidseffecten beschreven voor de onderdelen wegverkeer, spoorwegverkeer en voetbal- en andere evenementen. De geluidseffecten voor de aanlegfase zijn niet beschreven zoals is aangegeven in paragraaf 2.2. van dit advies. Uit het MER blijkt dat met name door voetbalwedstrijden en evenementen (binnen en buiten) de geluidsbelasting op een

⁸ Onder meer zienswijzen 16056 en 18022 gaan in op de samenhang van de verschillende programmaonderdelen.

groot (woon)gebied zal toenemen en niet aan de gangbare normen voldaan kan worden. Ook het verkeersgeluid neemt toe, maar blijft binnen de wettelijke grenswaarden.

Uit de achtergrondrapportage geluid vanwege het MFC / stadion⁹ blijkt dat:

- binnen een straal van ruim 550 m van het stadion langtijdgemiddelde geluidniveaus van 50 dB(A) of meer ontstaan. Dit geldt voor een deel van Blerick ten zuiden van de Eindhovenseweg (rond Lambertusplein), enkele woningen ten noorden van het plan en de woningen langs de Maas.
- piekgeluiden ca. 10 dB boven dit gemiddelde geluidniveau bij woningen zullen bedragen;
- bij een wedstrijd met open dak in de avondperiode (19.00 - 23.00 uur) de situatie nog ca. 5dB(A) zal verslechteren ten opzichte van een wedstrijd met gesloten dak.

Het rapport stelt dat niet aan gangbare geluidgrenswaarden kan worden voldaan en hier dus van dient te worden afgeweken. Uit het rapport blijkt dat een nader maatwerk geluidonderzoek (naar cumulatie en de mogelijkheden van structurele maatregelen zoals gevelisolatie) moet worden verricht om te bepalen welke maatregelen genomen kunnen worden.

In het ontwerpbestemmingsplan¹⁰ zijn wel maatregelen opgenomen maar uitsluitend om aan de hogere grenswaarden vanwege wegverkeer te voldoen. Ook wordt in het plan niet ingegaan op cumulatie van verschillende geluidsoorten. De Commissie plaatst kanttekeningen bij de passage (pp. 94–95 bestemmingsplan):

“Daar waar doorgaans voor een MER-studie de beoordeling plaatsvindt aan de hand van het aantal gehinderden en/of het geluidbelast areaal, is dat hier nauwelijks relevant. Het is immers bekend waar de (mogelijke) geluidhinder ervaren zal worden: bij de nabijgelegen woningen van derden en het nabijgelegen natuurgebied.”

Niet duidelijk is waarom kennis over de locatie van geluidhinder betekent dat het aantal geluidgehinderden niet relevant is.

De Commissie stelt vast dat zonder aanvullende maatregelen geen sprake zal zijn van een adequate bescherming tegen geluidhinder en dat in het bestemmingsplan geen structurele maatregelen zijn opgenomen om de geluidhinder tegen te gaan; deze worden ‘doorgeschoven’ naar een per evenement af te geven evenementenvergunning op basis van de APV.

Aanvullend hierop merkt de Commissie op dat:

- de etmaalwaarden voor geluidsbelasting niet zijn bepaald (het maakt voor de woonomgeving uit of een evenement overdag of ’s avonds plaatsvindt);
- voor muziekgeluid geen ‘straffactor’ (10 dB extra) is toegepast bij de beoordeling in relatie tot de andere bronsoorten;
- door deze omissies uit het MER niet blijkt wat de toename van geluidbelasting door wegverkeer, het evenemententerrein/MFC en het bestaande railverkeersgeluid samen betekent voor de kwaliteit van de leefomgeving (bijvoorbeeld in termen van aantal geluidsgehinderden, toename van aantal hinderdagen of een GES¹¹).

⁹ Geluidaspecten vanwege planontwikkeling op Frederik Hendrik kazerne te Venlo in het kader van een m.e.r., d.d. 21 juni 2011.

¹⁰ Bestemmingsplan ‘Kazernekwartier’, ontwerp d.d. 30 juni 2011.

¹¹ Gezondheids Effect Screening.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER inzicht te geven in

- de tijdstippen waarop, het aantal keren per jaar en de mate waarin er geluidhinder kan plaatsvinden;¹²
- aantallen gevoelige bestemmingen, weergegeven op met kaarten met geluidscontouren;
- mogelijke mitigerende maatregelen en de effectiviteit daarvan;
- de randvoorwaarden en/of beperkingen voor het voornemen die hieruit voortkomen.

2.4 Externe veiligheid

Algemeen

Het voornemen behelst een grote ontwikkeling waarbij periodiek veel mensen aanwezig zijn binnen het invloedsgebied van verschillende risicobronnen. Bij het MER zijn dan ook verschillende achtergrondrapporten over externe veiligheid opgesteld. Hieronder zijn voor de afzonderlijke deelrapporten specifieke punten genoemd.

Inventarisatie externe veiligheid voormalige kazerneterrein Venlo

Par. 3.1: Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van LPG transport over de N556. Gesteld wordt dat gezien de beperkte omvang van het transport het groepsrisico laag zal zijn en dat het uitvoeren van een QRA geen aanvullende informatie zal geven. Deze bewering wordt niet gestaafd met transporthoeveelheden. Realisatie van gebouwen in het invloedsgebied van het transport van brandbare gassen leidt vrijwel altijd tot een (significante) toename van het groepsrisico. In de voorliggende situatie ligt het plangebied op 80 meter van de infrastructuur (ruim binnen het invloedsgebied van 250 meter) en is dus een QRA nodig. Ook wordt verwezen naar een eerder uitgevoerd onderzoek¹³, dit ontbreekt echter.

Par.3.2: Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van transport van gevaarlijke stoffen over de Maas. Gesteld wordt dat volgens het ontwerp basisnet water een berekening van het groepsrisico niet verplicht is bij een bevolkingsdichtheid beneden bepaalde drempelwaarden. Voor de bevolkingsdichtheid speelt echter niet alleen het gemiddelde aantal personen maar ook de verblijftijd een rol. Door het initiatief zal gedurende grote evenementen sprake zijn van grote bevolkingsdichtheden.

Par. 4.2.2: De Commissie heeft de volgende opmerkingen bij de tabel (4.3) met aanwezigheidsgegevens van personen binnen het plangebied in de toekomstige situatie:

- Bij casino, cinema en hotel wordt alleen uitgegaan van werknemers, niet van bezoekers;
- De disco lijkt alleen in het weekend open te zijn, hetgeen niet realistisch is;
- Er wordt uitgegaan van 25 wedstrijden in het stadion waarvan 50% overdag en 50% in de avond worden gespeeld.¹⁴ Overige activiteiten en evenementen met een relevante aanwezigheid van personen in het stadion zijn niet meegenomen in de berekeningen.

Bovengenoemde punten leiden tot een ruime onderschatting van te verwachten situatie. In het rapport wordt geen literatuurbron genoemd voor het aantal aanwezige personen.

¹² Onder meer in zienswijze 17576 wordt ingegaan op geluidhinder.

¹³ Kwantitatieve risicoanalyse spoorwegemplacement Venlo; Oranjewoud (2004), projectnummer rp040834-P55, 2004.

¹⁴ In de bijlage Verkeerseffecten wordt van een andere verdeling uitgegaan, zie ook par. 2.1 en 2.5 van dit advies.

Kazerneterrein Venlo–Blerick, QRA spoorlijn Venlo – Eindhoven

In par. 3.1 wordt gesteld dat een bevolkingsinventarisatie binnen 3000 meter van het spoor plaats heeft gevonden. In de gepresenteerde figuren waarop de geïnventariseerde populatie is weergegeven wordt maximaal de helft van het invloedsgebied (1500 meter aan beide zijden) weergegeven. In de inventarisatie is alleen ingegaan op de huidige en toekomstige situatie in het plangebied (en niet het studiegebied daarbuiten). Paragraaf 3.1.2 geeft aan dat gebruik is gemaakt van diverse eerder uitgevoerde inventarisaties. Voor de beoordeling is het van belang dat ook deze populatiegegevens inzichtelijk wordt weergegeven. Verder kent deze rapportage geen conclusie en ontbreken in- en uitvoer van het rekenmodel (RBM II). De populatiegegevens in dit rapport wijken sterk af van die in de 'Inventarisatie externe veiligheid voormalige kazerneterrein Venlo'.

Kwantitatieve risicoanalyse gasleiding kazerneterrein Venlo Blerick

Op p.5 wordt een overzicht gegeven van 9 leidingen die zijn gelegen binnen het 'interessesgebied'¹⁵ en wordt gemeld dat voor alle beschreven leidingen de vervaldatum voor het gebruik van de gegevens is overschreden waardoor geen risicoberekeningen kunnen worden uitgevoerd. Toch is een berekening uitgevoerd voor leiding Z-513-22.

- p. 6-7: Het is niet goed af te lezen waar de populatiepolygonen zijn gelegen. Hierdoor is de invoer niet te controleren.
- In de laatste kolom van de tabel zijn percentages personen gegeven (bijvoorbeeld 100/100/100/100/2/2). Het is niet duidelijk wat deze percentages betekenen.
- Op zowel p. 9 als p. 12 staan de risico's voor slechts één van de negen genoemde leidingen weergegeven.

De Commissie constateert dat zowel de uitgangspunten als de resultaten van deze rapportage op een groot aantal punten onduidelijk zijn.

Kazerneterrein Venlo–Blerick, Basisrapport verantwoording groepsrisico

In par. 5.1 wordt verwezen naar de rapportage 'Onderzoek externe veiligheid, ontwikkelingsmodellen kazerneterrein Blerick; Oranjewoud; rev. 02 mei 2010,...'. Hierin zijn de beoordelingscriteria gedefinieerd en zijn basisgegevens voor de beoordeling opgenomen. Dit rapport ontbreekt echter bij de aan de Commissie toegezonden stukken. Deel B van het GR verantwoordingsrapport is om deze reden nu niet te beoordelen.

In deel C van het rapport wordt in tabel 6.1 (p. 24) het groepsrisico van de relevante risico-bronnen weergegeven. Hier worden het huidige groepsrisico en de toename van het groepsrisico door het voornemen binnen het plangebied kwalitatief weergegeven. De achterliggende berekeningen ontbreken echter voor de Maas, de Eindhovenseweg en de aardgasleiding.

MER en bestemmingsplan

In het bestemmingsplan zijn extra maatregelen met betrekking tot externe veiligheid opgenomen. Eén van de belangrijkste maatregelen is het verlagen van de snelheid van het railverkeer tot max. 40 km/uur. Het is echter nog niet zeker of de minister hiermee instemt.

¹⁵ De term 'interessesgebied' komt uit het rapport maar is geen gebruikelijke. De Commissie gaat er vanuit dat hiermee bedoeld wordt: 'het voor de gasleidingen relevante studiegebied'.

Ook merkt de Commissie op dat in tabel 12.7 p. 94 van het MER gesuggereerd lijkt te worden dat toename van het groepsrisico opweegt tegen afname van het plaatsgebonden risico. Dit is niet juist; beide aspecten moeten afzonderlijk beoordeeld worden.

De Commissie ziet onduidelijkheden, tegenstrijdigheden en omissies in het MER en de achterliggende rapporten die het verantwoordingsbesluit¹⁶ moeten onderbouwen. Zij adviseert daarom in een aanvulling op het MER inzicht te geven in de gesignaleerde onduidelijkheden, tegenstrijdigheden en omissies. Hiermee dient onderbouwd te worden dat het verantwoordingsbesluit in zijn huidige vorm in stand kan blijven, dan wel aanvulling/wijziging behoeft. De Commissie beveelt aan de aanvulling te betrekken bij de definitieve besluitvorming over het bestemmingsplan.

2.5 Verkeer en parkeren

Uit het MER blijkt dat de brug over de Maas tijdens een normale avondspits een I/C verhouding heeft van 0,9 in de referentiesituatie en 0,99 in de variant met knip in de Venrayseweg.¹⁷ Dit betekent dat er een grote kans is op knelpunten met betrekking tot de doorstroming op de Eindhovenseweg. Op p. 54 wordt dan ook geconcludeerd dat de situatie niet voldoet aan de voorkeursintensiteiten uit het GVV. Volgens het MER wordt in het GVV ten onrechte een beperking van de maximum intensiteiten bij hoofdwegen gehanteerd. Dit wordt echter niet nader onderbouwd.

Overigens wordt uit het MER en de notitie Verkeerseffecten¹⁸ niet duidelijk op welke tijden de grootste knelpunten kunnen plaatsvinden. De verkeersaantrekkende werking van evenementen is alleen voor weekend-avonden uitgewerkt. Dit roept de vraag op in hoeverre verkeerspieken veroorzaakt door evenementen op andere momenten kunnen samenvallen met bestaande knelpunten in verkeersafwikkeling. Op p. 26 van de notitie Verkeerseffecten blijkt wel dat evenementen een groot aantal verkeersbewegingen genereren. Er is echter alleen uitgerekend wat dit betekent voor de I/C-verhouding op de rotonde Eindhovenseweg / Kazernestraat, niet voor overige mogelijke knelpunten. Ook wordt niet ingegaan op mogelijke maatregelen om de verkeersafwikkeling te verbeteren.

In de notitie Verkeerseffecten is geen aandacht besteed aan de gefaseerde uitvoering van de ontwikkeling van het terrein. Het is niet duidelijk of er tijdelijke situaties kunnen optreden waarin er (naast de brug over de Maas) nog andere knelpunten met betrekking tot verkeersafwikkeling kunnen ontstaan.

¹⁶ 'Collegebesluit verantwoording groepsrisico' d.d. 21 juni 2011, te vinden als bijlage 3 van de Toelichting op het ontwerp-bestemmingsplan:

(http://venlo.nl/WONEN_MILIEU/BESTEMMINGSPANNEN/OVERIG/Pages/Kazernekwartier.aspx).

¹⁷ In de reikwijdte en detailniveau-fase heeft de provincie Limburg gewezen op de al bestaande hoge I/C verhouding van de brug in relatie tot mogelijke calamiteiten.

¹⁸ MER Kazerneterrein Blerick, definitieve notitie verkeerseffecten, Goudappel Coffeng, 25 mei 2011.

De getallen voor parkeren in de notitie Verkeerseffecten en het MER verschillen enigszins. Het wordt niet inzichtelijk of de garages Roermondsepoort en Stads kantoor voldoende restcapaciteit hebben om het gesignaleerde tekort aan parkeerplaatsen (800 plaatsen) op te vangen en op welke momenten van de week deze restcapaciteit beschikbaar is.¹⁹

De Commissie adviseert in de aanvulling de effecten van het voornemen op de verkeersafwikkeling verder uit te werken. Hierbij moet in ieder geval inzichtelijk worden gemaakt wat de verkeersafwikkeling is op de Eindhovenseweg en de aansluitingen daarop indien evenementen op andere momenten dan weekendavonden worden gehouden. Ook adviseert zij inzichtelijk te maken of bij evenementen op andere momenten dan weekendavonden er voldoende parkeerruimte beschikbaar is.

2.6 Bodem en WKO

In het MER zijn veel gegevens opgenomen over bodem en grondwater. Het wordt echter niet duidelijk of het mogelijk is om WKO toe te passen.²⁰ Hiervoor ontbreken twee zaken.

Ten eerste ontbreekt informatie over de dikte van het watervoerende pakket waarvan gebruik wordt gemaakt (in dit geval het tweede watervoerende pakket). Om met WKO een substantiële bijdrage te kunnen leveren in een duurzame energievoorziening is voor de totale planontwikkeling (137.000 m² BVO) een grondwaterverplaatsing nodig in de orde van 1.000.000 m³ per seizoen. Uit het MER is niet af te leiden of deze hoeveelheid beschikbaar is.

Ten tweede is niet duidelijk op welke wijze wordt omgegaan met mogelijk nog aan te treffen bodemverontreiniging. In het onderliggende bodemonderzoek is sprake van één locatie (nr. 16, gebouw M, chemische opslag) waartoe geen toegang is verleend. Het ontbreken van gegevens over deze potentiële risicolocatie wordt in het MER niet meer genoemd. Daarnaast wordt in het rapport 'Vooronderzoek bodemkwaliteit'²¹ (pp. 18–21) gesproken over vier locaties (nrs. 18 t/m 21, tweemaal gebouw X en tweemaal gebouw Y) waar inmiddels wel onderzoek gedaan zou zijn, maar waarvan de resultaten nog niet bekend zijn.

Van deze mogelijke bronnen van bodemverontreinigingen is het uit oogpunt van WKO toepassing vooral van belang te weten welke verontreinigingspluimen in het grondwater aanwezig zijn. De mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging in het betreffende (tweede) watervoerende pakket wordt vaak als een blokkade voor toepassing van WKO beschouwd. Indien in het bestemmingsplan een gebiedsgerichte benadering van de bodemverontreiniging en eventueel vereiste bodemsanering wordt toegestaan kan WKO echter wel mogelijk zijn.²²

¹⁹ Onder andere zienswijzen 17776, 17578, 16056 en 17507 gaan in op de parkeercapaciteit.

²⁰ In het advies over reikwijdte en detailniveau van het MER speelde de mogelijkheid van WKO een grote rol.

²¹ Rapport Vooronderzoek Kazernekwartier Venlo, projectnr. 233667, revisie 01, 28 februari 2011.

²² De essentie van een gebiedsgerichte benadering is dat de aanwezige verontreinigingen zich – bijvoorbeeld als gevolg van de toepassing van WKO – binnen het aangewezen gebied mogen verspreiden. In het ontwerp-bestemmingsplan dat aan de Commissie is toegezonden is in een dergelijke benadering niet voorzien.

De rapporten gaan niet in op de verwachten energiebesparing en daarmee gepaard gaande CO₂-emissiereductie door toepassing van WKO ten opzichte van de referentiesituatie.

De Commissie adviseert in de aanvulling in te gaan op:

- de beschikbare hoeveelheid grondwater voor WKO aan de hand van de dikte en kwaliteit van het tweede watervoerend pakket;
- de ontbrekende gegevens van, en conclusies voor de vijf bovengenoemde locaties;
- de te verwachten CO₂-emissiereductie als gevolg van de toepassing van WKO.

2.7 Cultuurhistorie

Gebouwd erfgoed

Bij de beoordeling van de effecten op (zichtbaar / bovengronds) gebouwd erfgoed wordt in het MER geconcludeerd dat dit sterk afhankelijk is van typologie en uitvoering van de nieuwe gebouwen. De Commissie concludeert dat er grote onzekerheden zijn met betrekking tot de effecten op gebouwd erfgoed.²³

Archeologie²⁴

In het plangebied bevindt zich mogelijk een archeologische vindplaats van zeer grote waarde; de Romeinse locatie 'Blariacum'. Op p. 15 van het MER wordt gewezen op het gemeentelijk archeologiebeleid en op het wetenschappelijke belang van 'Blariacum'. Uit de rapportages blijkt echter niet of 'Blariacum' zich daadwerkelijk in het plangebied (op de locatie van het MFC) bevindt.

Het gehele plangebied is onderzocht door middel van boringen. Een zeer klein gedeelte is tevens onderzocht door middel van proefsleuven. De resultaten hiervan zijn geëxtrapoleerd naar de rest van het plangebied. De Commissie merkt op dat volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) 6–13 % van een plangebied dient te worden onderzocht; dit is bij lange na niet gehaald.²⁵ In de rapportages wordt geconcludeerd dat er in het plangebied behoudenswaardige vindplaatsen voorkomen uit in ieder geval de prehistorie, Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd (resten van het Fort).

In het MER wordt gesteld dat "Het omvormen van het plangebied ... naar verwachting in meerdere of mindere mate gepaard (gaat) met ingrepen in de bodem, bijvoorbeeld door het uitgraven van bouwputten, waterpartijen, parkeerkelders etc." (p. 127). In het bestemmings-

²³ Ook zienswijze 17457 wijst hierop.

²⁴ In het plangebied zijn diverse archeologische onderzoeken gedaan. De rapportage hiervan ontbrak oorspronkelijk bij de toegezonden stukken. Tijdens de advisering zijn de rapportentoegevoegd aan de achtergrondrapportage en zijn het MER en de achterliggende stukken inclusief de archeologische rapporten opnieuw ter inzage gelegd.

²⁵ De dekkingsgraad is het areaal dat blootgelegd wordt door middel van proefsleuven, uitgedrukt als percentage van het totale oppervlak van een onderzoeks- of plangebied. Het dekkingspercentage van het Kazernekwartier Venlo zou volgens de Leidraad Proefsleuvenonderzoek 1.01 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) tussen de 6 en 13% moeten liggen. Het oppervlak aan proefsleuven in het Kazernekwartier bedraagt ca. 1200 m². Het bruto plangebied is 234953 m², voor Lijnstad is dit ca. 79556 m² op basis van uitgeefbare grond (pag. 31 MER). De dekkingsgraad voor het MER Kazernekwartier Venlo is dus 0,015% (indien alleen de uitgeefbare grond van Lijnstad als plangebied wordt beschouwd) of 0,005 % (indien het bruto plangebied wordt beschouwd).

plan is een aanlegvergunning opgenomen om (gedeeltelijke) documentatie voorafgaand aan vernietiging te borgen. Tegelijkertijd ligt er een procesmatige eis dat er per 1 januari 2012²⁶ geen restricties meer op het plangebied mogen liggen. Dit lijkt tegenstrijdig met de beschermende regeling in het bestemmingsplan.

In het MER en de achterliggende rapporten vindt geen inhoudelijke beoordeling van de effecten op archeologie plaats. Door het geringe oppervlak dat door middel van proefsleuven is onderzocht is dat ook nog niet mogelijk. In plaats daarvan worden verschillende 'opties' geschetst, waarin wordt uitgegaan van verschillende mate (percentages) van behoud van het bodemarchief. Zolang niet duidelijk is welke archeologische waarden op welke locatie aanwezig zijn en in hoeverre die verenigbaar zijn met de beoogde functie ter plekke is een afweging over wel of niet behouden op inhoudelijke gronden echter niet mogelijk. Ook in het MER (p. 128) wordt aangegeven dat "ten behoeve van de verdere uitwerking van de plannen voor Lijnstad [...] verder onderzoek nodig (is)".

De Commissie concludeert dat er nog grote onzekerheden zijn ten aanzien van het bodemarchief in het plangebied, met name wat betreft de prehistorische, middeleeuwse en Romeinse vindplaatsen. Hierdoor biedt het MER volstrekt onvoldoende informatie om archeologie voldoende waardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming over het bebouwen van een deel van het plangebied. Dit klemmt temeer vanwege de mogelijke aanwezigheid van 'Blariacum'. De inhoudelijke en fysieke kwaliteit, zeldzaamheid en beleevingswaarde van de resten van het Fort Michiel (nieuwe tijd) blijken wel duidelijk uit het MER en achterliggende rapporten. Terecht wordt geconcludeerd dat het voornemen zeer negatieve effecten op deze resten zal hebben.²⁷

De Commissie adviseert voorafgaand aan besluitvorming door middel van proefsleuvenonderzoek in het te bebouwen deel van het plangebied te trachten aard en begrenzing van de aangetroffen prehistorische, middeleeuwse en Romeinse vindplaatsen vast te stellen in dusdanige mate dat een inhoudelijke afweging mogelijk is, en de resultaten van dit onderzoek op te nemen in de aanvulling op het MER.

3. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Duurzaamheid

In het kader van het plan zijn er hoge ambities voor duurzaamheid. Volgens het bestemmingsplan zullen er prestatiegericht afspraken gemaakt worden met betrekking tot energie, materialen, water, afval en gezondheid. De Commissie adviseert om de duurzaamheidsdoelstellingen te vertalen naar concrete maatregelen in het plan op het gebied van:

²⁶ Overigens staat in het bestemmingsplan (p. 66) dat dit het geval is per 1 juli 2012.

²⁷ Zeer veel zienswijzen onderstrepen dit belang.

- duurzaam en (extra) energiezuinig bouwen;
- duurzame energievoorziening;
- mobiliteit;
- waterhuishouding (bijv. buffering van hemelwater).

3.2 Natuur

Gebiedsbescherming

Bij de beschrijving van effecten op het EHS-gebied Raaijweide is niet expliciet gekeken naar de effecten van stikstofdepositie. Dit is niet problematisch omdat uiterwaarden in de regel niet gevoelig zijn voor vermessing (door natuurlijke inundaties treedt ook eutrofiëring op). De in Raaijweide aanwezige beschermde soorten zullen wel gevoelig (kunnen) zijn voor geluid en kunstlicht. Het is daarom aan te bevelen de uitstraling van licht en geluid richting de EHS te beperken.

Soortenbescherming

In het plangebied broeden vogelsoorten, waarbij de nestlocaties soms jaarrond bescherming genieten. De uitgevoerde quick scan (eenmalig veldbezoek) geeft daarvan nog geen volledig beeld. Zo wordt gesproken over een "overvliegende steenuil" die niet in het plangebied broedt. Deze soort is echter jaarrond aanwezig in een klein leefgebied. De Commissie adviseert hier bij de verdere ecologische inpassing rekening mee te houden.

Bij vleermuizen adviseert de Commissie een controle op aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen vlak voor de sloop van gebouwen, en uitstralend kunstlicht te vermijden rondom locaties waar alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden.

3.3 Windhinder

Voor het MER is nog geen onderzoek naar windhinder gedaan. In het MER staat, dat nader onderzoek naar windhinder moet worden uitgevoerd wanneer de bouwplannen concreter vorm krijgen en dat zo nodig maatregelen moeten worden genomen om eventuele effecten terug te dringen.

Aangezien er al een ontwerpbestemmingsplan ter visie ligt en er geen varianten zijn is niet uitgesloten dat bij uitwerking van de bouwplannen blijkt dat planwijziging nodig is op dit aspect. De Commissie adviseert daarom op basis van de bouwkundige contouren van het plan tijdig na te gaan of het plan geen kansen geeft op onacceptabele windhinder en deze gegevens bij besluitvorming over het bestemmingsplan te betrekken.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van Venlo

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Venlo

Besluit: vaststellen of wijzigen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C10.1

Activiteit: Ontwikkeling van een gebied met onder meer vestiging van een Multifunctioneel Centrum / voetbalstadion, ROC Gilde Opleidingen en Holland Casino.

Bijzonderheden: Gedurende de terinzagelegging bleek dat er enkele archeologische rapporten ontbraken. Deze zijn toegevoegd, hierbij is de termijn van terinzagelegging verlengd. Ook bleek tijdens de toetsing dat per abuis een andere versie van het MER op de gemeentelijke website stond dan ter toetsing aan de Commissie m.e.r. was voorgelegd. Beide versies dateren van 22 juni 2011, maar op de website van de gemeente Venlo stond een conceptversie. Hierin waren o.a. blokken tekst geel gemarkeerd. De Commissie m.e.r. heeft de definitieve versie beoordeeld (gedateerd 22 juni 2011, vrijgegeven 27 juni 2011). De gemeente zal alsnog de mogelijkheid bieden zienswijzen in te dienen over het definitieve MER. De Commissie betreft deze zienswijzen niet meer bij het advies over het MER.

Omdat de Commissie bij de toetsing van het MER tekortkomingen constateerde was de gemeente aanvankelijk van plan een aanvulling op het MER op te stellen. Daarom bracht de Commissie op 29 september 2011 een voorlopig toetsingsadvies uit en schortte zij haar definitieve oordeel (over het MER en de aanvulling) op tot 3 november. Vanwege ontwikkelingen rond het project is het niet mogelijk de aanvullende informatie tijdig te verzamelen. De Commissie kan daardoor alleen het MER zelf beoordelen. Het definitieve advies is daarom gelijk aan het voorlopige advies. De gemeente heeft aangegeven in een later stadium alsnog een aanvulling op het MER ter toetsing aan de Commissie te willen voorleggen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 7 juli 2010

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 29 juli tot en met 8 september 2010

adviesaanvraag over reikwijdte en detailniveau bij de Commissie m.e.r.: 1 juli 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 1 oktober 2010

kennisgeving MER: 6 juli 2011

ter inzage legging MER: 7 juli 2011 tot en met 17 augustus 2011

rectificatie ter inzage legging MER: 28 juli tot en met 8 september 2011

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 5 juli 2011

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 29 september 2011

toetsingsadvies uitgebracht: 3 november 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. P.J.M. van den Bosch
ing. R.P.M. Jansen
ir. C.P.J.M. Geelen
ir. W.H.A.M. Keijsers
drs. G. Korf (werkgroepsecretaris)
drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)
drs. N.F.H.H. Vossen

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Milieueffectrapportage Het herontwikkelen van het Kazernekwartier in Venlo, 22 juni 2011, vrijgegeven 27 juni 2011;
- Kazerneterrein: onderdelen EER en DPO gemeente Venlo, BRO, 21 april 2011;
- Rapport Vooronderzoek Kazernekwartier Venlo, Oranjewoud, 28 februari 2011;
- Bodemonderzoek Kazernekwartier Venlo, Tauw, 15 juni 2011;
- Asbestonderzoek Kazernekwartier Venlo, Tauw, 15 juni 2011;
- Inventarisatie Externe Veiligheid voormalig kazerneterrein Venlo, Oranjewoud, 21 juni 2011;
- Kazerneterrein Venlo-Blerick QRA spoorlijn Venlo-Eindhoven, Oranjewoud, 21 juni 2011;
- Kwantitatieve Risicoanalyse Gasleiding Kazerneterrein Venlo Blerick, Oranjewoud, 21 juni 2011;
- Kazerneterrein Venlo-Blerick Basisrapport verantwoording groepsrisico, Oranjewoud, 22 april 2011;
- Rapport Akoestisch onderzoek Reconstructie Eindhovenseweg-Kazernestraat-Kazernekwartier te Venlo incl. rotondes PLANVARIANT, Oranjewoud, juni 2011;

- Rapport Akoestisch onderzoek Reconstructie Eindhovenseweg–Kazernestraat–Kazernekwartier incl. 2 rotondes te Venlo KNIPVARIANT, Oranjewoud, juni 2011;
- Luchtkwaliteit Kazernekwartier Venlo Rapportage in het kader van Titel 5.2 Wm, Oranjewoud, 15 april 2011;
- Bestemmingsplan ‘Kazernekwartier’ Gemeente Venlo Ontwerp, BRO, 30 juni 2011;
- Natuurrapport MER Kazernekwartier, Oranjewoud, 9 juni 2011;
- Flora- en Faunaonderzoek op en bij het voormalige kazerneterrein te Blerick (Gemeente Venlo), Faunaconsult, mei 2011;
- Toelichting Watertoets Kazernekwartier Venlo, Oranjewoud, 17 januari 2011;
- MER Kazerneterrein Blerick Definitieve notitie verkeerseffecten, Goudappel Coffeng, 25 mei 2011;
- Rapport Geluidsaspecten vanwege planontwikkeling op Frederik Hendrik kazerne te Venlo in het kader van een m.e.r., Oranjewoud, 21 juni 2011;
- Samenvatting Selectieadvies archeologie: Blariacum en Fort Sint Michiel, Gemeente Venlo, 18 april 2011.
- ‘Op zoek naar Fort St. Michiel en het Romeinse Blariacum: Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek en proefsleuven op het Kazerneterrein in Venlo Blerick. ADC Archeoprojecten Rapport 1585; oktober 2009;
- Frederik Hendrik Kazerne te Venlo: Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek, ADC Archeoprojecten Rapport 1793; maart 2009;
- Sterren schitteren aan de Maas: Een proefsleuvenonderzoek op de locatie MFC te Blerick; Gemeente Venlo Archeodienst Rapport 62, 20 mei 2011.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 20 september 2011 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2, waarbij de nummering van de gemeente Venlo rechtstreeks is overgenomen.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

Adviezen

1	15340	NV Nederlandse Gasunie	9700 MA GRONINGEN
2	15464	Brandweer	5900 AA VENLO
3	17837	Provincie Limburg	6202 MA MAASTRICHT

Zienswijzen

1	16056	G. Rutten	5913 VE VENLO
2	16494	Mw. B.H.A. van Knippenberg	5928 NG VENLO
3	16973	P.S.M. Derks	5922 VG VENLO
4	16989	W.E.P. Pasmans	5932 AL TEGELEN
5	17022	L.J. Maas	5912 EB VENLO
6	17023	Albert Kiefer	5921 JR VENLO-BLERICK
7	17024	C. van Rijswijck-aan den Boom	5944 AW ARCEN
8	17026	P. Huver en A. Huver-Cupedo	5922 AC VENLO
9	17027	Mr. E.J.J.C. van Groeningen	5913 BN VENLO
10	17101	G. van Roij en S. van Keeken	5916 SJ VENLO
11	17122	B. Huver en K. Huver	5922 AD VENLO
12	17123	Sjoerd M.C. van Erp	5912 CC VENLO
13	17148	L.J.A. Kohlen	5915 VT VENLO
14	17202	Stichting Studiegroep Leudal e.o.	6081 NP HAELEN
15	17242	Stichting Historische Werkgroep de Borch	5990 AB BAARLO
16	17295	J. van de Ven en T. Eyck	5402 BA UDEN
17	17303	P. Keijzers	5923 AE VENLO
18	17308	Monumentenkontakt	6067 CJ LINNE
19	17321	Drs. J. van Knippenberg	5922 TP BLERICK
20	17326	Heemkundevereniging Roerstraak	6077 RK ST. ODILIËNBERG
21	17359	Heemkundekring Tegelen	5931 PW TEGELEN
22	17360	Stichting Tot Behoud en Bescherming van het Erfgoed en de Cultuur van Arcen	5944 BK ARCEN
23	17393	Stichting Menno van Coehoorn	3511 LM UTRECHT
24	17414	Actiegroep Redonsfort	
25	17418	P. van Spijk	5913 XL VENLO
26	17419	A.M. Offermans	5951 DD BELFELD
27	17420	P. Kuntzelaers	5935 CC STEYL
28	17421	Heemkundekring Echter Landj	6101 AP ECHT
29	17422	Stichting Menno van Coehoorn	3511 LM UTRECHT
30	17423	Stichting Menno van Coehoorn	3511 LM UTRECHT
31	17428	Stichting Ruimte	6042 NK ROERMOND
32	17429	Stichting Rura	6040 AC ROERMOND
33	17431	WHJT Kaldenhoven	5931 JN TEGELEN
34	17432	Heemkundevereniging Roggel	6088 EW ROGDEL
35	17435	Heemkunde Vereniging	6118 GJ NIEUWSTADT

		Nieuwstadt			
36	17436	W. van den Heuvel-Roodbeen	5912 LD	VENLO	
37	17437	J. Tostrams	5928 NE	VENLO	
38	17442	Achmea Rechtsbijstand	5000 JC	TILBURG	Dhr. en Mw. Jansen
39	17457	AHM Lenders	5921 KA	VENLO	
40	17497	HMM Ebus	5913 HG	VENLO	
41	17498	P.M.A. Stikkelbroek-Knops	5913 GM	VENLO	
42	17499	CMN Thijssen - Jacobs	5912 TV	VENLO	
43	17500	H.H.J.J. Jacobs	5912 TV	VENLO	
44	17501	Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal	5953 ZG	REUVER	
45	17502	Heemkundevereniging Helden	5988 NE	HELDEN	
46	17503	Achmea Rechtsbijstand	5000 JC	TILBURG	Dhr. en Mw. Jansen
47	17504	Stichting Heemkunde Arcen	5944 CM	ARCEN	
48	17507	W Beerens	5921 JR	VENLO	
49	17509	Avl	6227 HR	MAASTRICHT	
50	17510	B Oude Reimer	5911 CH	VENLO	
51	17511	Heemkundevereniging Medelo	5768 GJ	MEIJEL	
52	17512	F Opheij	5912 PW	VENLO	
53	17513	PJ Derks	5911 AB	VENLO	
54	17514	P.A Darding	5922 AN	VENLO	
55	17515	H Kohlen	5913 TH	VENLO	
56	17516	HMW de Bitter - Caubo	5932 VM	TEGELEN	
57	17518	HTGM de Bitter	5932 VM	TEGELEN	
58	17520	JH Verhofstadt	5914 SB	VENLO	
59	17522	A.M. Huver-Cupedo	5922 AC	VENLO	
60	17525	P Huver	5922 AC	VENLO	
61	17546	Mevrouw J. van Gestel	5931 SC	TEGELEN	
62	17548	WM Jacobs - Sibum	5913 RE	VENLO	
63	17552	W.F.E. Wijnen	5921 KC	VENLO	
64	17554	M Buskens	5912 TL	VENLO	
65	17556	J.T.H.M. Janssen	5913 HD	VENLO	
66	17559	Lgog Kring Venlo	5975 VV	SEVENUM	
67	17561	M Deenen	5914 PA	VENLO	
68	17562	C Altena	5913 TC	VENLO	
69	17567	Het Land van Thorn	6014 BE	ITTERVOORT	
70	17569	Dick Evers Design Team	5900 BG	VENLO	
71	17570	E van Lijssel	5916 SE	VENLO	
72	17573	J.A.T Heiligers	5935 BR	STEYL	
73	17576	R. Titulaer	5928 NK	VENLO	
74	17578	Fam. Van Mosseveld-Van Beurden	5928 NK	VENLO	
75	17582	JA Martinez Medina	5928 NK	VENLO	
76	17586	J. Hinssen	5928 NK	VENLO	
77	17589	Nellen	5928 NE	VENLO	
78	17590	S. Baetsen-Peeters	5928 NE	VENLO	
79	17592	E.H.C.M. Schouren-Delissen	5928 NE	VENLO	
80	17595	G. Urselmann	5928 NE	VENLO	
81	17597	R.W.M. Rouleaux	5928 NE	VENLO	
82	17615	J Sonnemans	5931 SC	TEGELEN	

83	17617	J Baetsen	5928 PM VENLO
84	17620	L van der Veen	5944 BK ARCEN
85	17621	Henny Joosten	5921 JM VENLO
86	17623	Ver. Het Voormalige 2e Regiment Cavalerie	5921 XT VENLO
87	17624	A. Willems	5912 EW VENLO
88	17625	T Rijk	5921 XL VENLO
89	17628	J. Schlooz	5913 BH VENLO
90	17629	P. Verbeek	5931 RB TEGELEN
91	17630	Stichting Tot Behoud en Bescherming van het Erfgoed en de Cultuur van Arcen	5944 BK ARCEN
92	17635	K Baetsen	5928 PM VENLO
93	17636	Theelen	5913 SZ VENLO
94	17637	T van Lieshout	5921 XT VENLO
95	17638	Janssen	5921 GR VENLO
96	17640	J. Sweijen	5922 TW VENLO
97	17641	M.J. Baetsen	5928 NE VENLO
98	17642	WHJ Coopmans	5928 NJ VENLO
99	17643	M. Oehlen	5912 LD VENLO
100	17644	LP van Ham	5922 DB VENLO
101	17645	M. Hunnekens	5921 EB VENLO
102	17646	H Weijers	
103	17647	J Kolman	5913 DA VENLO
104	17648	M.W. Wijlaars	5921 EB VENLO
105	17649	L van der Veen	5944 BK ARCEN
106	17650	Bond Heemschut Afdeling Limburg	6040 AE ROERMOND
107	17651	Lyan Joosten	5921 JM VENLO
108	17675	P. Seelen	5914 VS VENLO
109	17678	D.C.W. Verstappen	5928 NK VENLO
110	17689	E.M.A.S. Odenhoven	5914 BV VENLO
111	17690	A.M.T. Odenhoven	5914 PV VENLO
112	17715	A. van den Bosch en C. Brouwers	5922 AE BLERICK
113	17716	HAA de Boer	5913 HD VENLO
114	17717	F. van Rengs	VELDEN
115	17718	E.P.A. Titulaer	5914 CZ VENLO
116	17719	A. Timmermans	5914 PS VENLO
117	17720	E. van Veldhuizen	5504 HJ VELDHOFEN
118	17721	Didriens	5921 EG VENLO
119	17722	T. Schobbers	5916 AB VENLO
120	17723	Fam. van Leuven-Thijssen	5921 JK VENLO
121	17724	J. Remmen	5941 GJ VELDEN
122	17725	T. Somers-Berendschot	5913 TT VENLO
123	17726	H. Bloemendal	5911 BL VENLO
124	17727	M.B.M.C. Sonnemans	5921 JJ VENLO
125	17728	H.J.M. van Hees	5923 AC VENLO
126	17729	W.J.M. in t Zandt	5915 PC VENLO
127	17730	M.J.W.G. Janssen	5927 NJ VENLO

M.J. Baetsen en
W.E.H.M. Lenders

128	17731	N.A.W.H. de Bitter	5932 VM TEGELEN	
129	17732	S. Peeters	5915 EN VENLO	
130	17733	A.J.M. Schuurmans	5921 JJ VENLO	
131	17734	I. Welles-Hermens	5944 AM ARCEN	
132	17735	N. Muskens		
133	17736	Holland Casino	2130 AJ HOOFDDORP	
134	17737	P. Segers	5921 ED VENLO	
135	17738	Dhr/mw MLHF Aerts	5916 NJ VENLO	
136	17739	HBD	2509 LS S-GRAVENHAGE	
137	17740	E. Huijs	5921 HR VENLO	
138	17741	J. Tamborijn		
139	17742	Officiersvereniging Fort Sint Michiel Venlo	5921 XT VENLO	
140	17743	Dhr/mw HAM Jansen	5921 JT VENLO	
141	17744	M Bouts	5921 KK VENLO	
142	17745	M. Lamers	5913 AL VENLO	
143	17746	M. Theelen en A. Lamberts	5928 NH VENLO	
144	17747	H Verweij	5912 BZ VENLO	
145	17748	F. Vullings	5921 JV VENLO	
146	17749	C. van de Peet	HOUT BLERICK	
147	17750	B Keydener-Neesen	5925 BJ VENLO	
148	17751	H.A. Stoop	5921 JV VENLO	
149	17752	R. Brandligt	5921 JV VENLO	
150	17753	J Bogaerts	5921 GP VENLO	
151	17754	P. Simons	HOUT BLERICK	
152	17755	J.P.J.M. Titulaer	5922 AC VENLO	
153	17756	S. Tamburini	5913 VD VENLO	
154	17757	B.J.C. Cornelissen	5926 SE VENLO	
155	17758	E. van Veldhuizen	5504 HJ VELDHOVEN	M.J. Baetsen en W.E.H.M. Lenders
156	17866	M. Bindels	5913 CT VENLO	
157	17867	Cuypersgenootschap	6067 CJ LINNE	
158	17868	C.H.A. Peeters	5931 BX TEGELEN	
159	17869	DAS	1100 DM AMSTERDAM	J. Haanen
160	17870	C. Rohwer	5911 CW VENLO	
161	17871	DAS	1100 DM AMSTERDAM	J. de Voogd
162	17872	Jeroen Maas	5913 BL VENLO	
163	17873	Angela van Mersbergen	5913 BL VENLO	
164	17875	C.J.M. van der Ploeg	5961 VC HORST a/d MAAS	
165	17880	DAS	1100 DM AMSTERDAM	Mw. Steffes
166	17881	T.H.J. Maas	5921 BA BLERICK	
167	17882	L.J.A.M. Schobbers	5921 KJ VENLO	
168	17883	Marjolein Kuntzelaers	5931 CH TEGELEN	
169	17887	DAS	1100 DM AMSTERDAM	Dhr. S.P.W.M.G. Hovens
170	17890	DAS	1100 DM AMSTERDAM	Mw. Steffes
171	17892	DAS	1100 DM AMSTERDAM	Dhr. S.P.W.M.G. Hovens
172	17893	DAS	1100 DM AMSTERDAM	J. Haanen
173	17898	DAS	1100 DM AMSTERDAM	J. de Voogd

174	17899	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	Mw. Steffes
175	17900	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	Dhr. S.P.W.M.G. Hovens
176	17904	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	J. de Voogd
177	17905	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	J. Haanen
178	17906	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	Dhr. S.P.W.M.G. Hovens
179	17907	Mw. B.H.A. van Knippenberg	5928 NG	VENLO	
180	17908	Mw. B.H.A. van Knippenberg	5928 NG	VENLO	
181	17924	A. van den Bosch en C. Brouwers	5922 AE	BLERICK	
182	17947	A. van den Bosch en C. Brouwers	5922 AE	BLERICK	
183	17963	P.G.M. KONINGS	5928 PM	VENLO-BLERICK	
184	17994	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	J. de Voogd
185	18021	T.B. Gaal	5915 AD	VENLO	
186	18022	de Aldenborgh Lgog Kring Weert	6001 KD	WEERT	
187	18039	DAS	1100 DM	AMSTERDAM	Mw. Steffes
188	18040	Mw. B.H.A. van Knippenberg	5928 NG	VENLO-BLERICK	
189	18084	Mireille Kirkels	5921 ED	VENLO	
190	18097	B. Geerdink	5951 EE	BELFELD	
191	18103	A.M van der Lee en A.M. Brockhoff	5921 KK	BLERICK	
192	18222	E. Nijhuis	2253 JS	VOORSCHOTEN	

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Herontwikkeling Kazernekwartier Venlo

ISBN: 978-90-421-3342-6

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

